

Tuokiokuvia Euroopasta

Kesällä 2008 eräästä Suuresta Unelmasta tuli pitkän odotuksen ja valmistelun jälkeen totta. Kolmen ja puolen viikon mittainen kiertomatka Eurooppaan etenisi perinteistä reittiä: Ruotsin kautta ajettaisiin ensin itäiseen Saksaan, sitten vaellettaisiin Itävallan Alpeilla, jatkettaisiin Sloveniaan ja päädyttäisiin lopulta aurinkoiseen Italiaan, jonka paahtavassa lämmössä vietettäisiin vajaa viikko. Takaisin kotiin palattaisiin läntisempää reittiä Ranskan, Hollannin, Saksan ja Tanskan läpi. Niin tavanomaista kuin matkustaminen autolla Eurooppaan nykyään onkin, uskon vakaasti, että jokainen matkaaja näkee saman asian kuitenkin sen pienen vivahteen verran eri tavoin. Sillä kahta samanlaista ihmistä ei ole. Ei myöskään kahta täsmälleen samanlaista tapaa kokea ja havainnoida ympäröivää maailmaa. Siksi päätin jakaa kokemuksestamme muutaman tunnelmakuvan.

Sinä päivänä lempeä aurinko helotti eteläisen Suomen yllä lähes pilvettömältä taivaalta, vaikkakin lähestyvä juhannus oli tuomassa sateita ainakin sääennusteen mukaan – ja kuten myöhemmin todettiin, näillä ennusteilla oli tällä kertaa myös katetta. Alla kiilteli pestynä ja laitettuna ”hopeanuoli”, vuoden 2004 Ford Tourneo Connect, ei varmastikaan se tavallisimmin karavaanarien asuntoautona käytetty menopeli, tuskin kaikkien mielestä kovin kauniskaan. Auton herrtaisen laatikkomaista ja persoonallista olemusta lienee aikoinaan markkinoitu klassisella fraasilla ”miehille, jotka kulkevat omia polkujaan”. Henkilöautomaiset ajo-ominaisuudet yhdistettyinä avariin tiloihin tarjoavat kuitenkin pariskunnan kokoiselle matkaseurueelle samalla kertaa sekä oivan makuuhuoneen että matkustamon edellyttäen, ettei kumpikaan seurueen jäsenistä ylitä merkittävästi kahden metrin ja sadan kilon kriittisiä mittoja. Matkatavaroille on luonnollisestikin keksittävä oma sijoituspaikkansa, mutta pienehköllä vaivalla nekin saadaan sovitettua kätevästi esimerkiksi suksiboksiin tai tässä tapauksessa, kohtuullisen korkean auton ollessa kyseessä, auton vetokoukkuun kiinnitettävään matkatavaralaatikkoon.

Niin paljon kuin pitkällä kiertomatalla onkin mahdollista nähdä ja kokea, ihmisluonnolle lienee tyypillistä, että se ajan kuluessa ja matkan edetessä omaksuu jonkin teeman, jonka ympärille mielikuvat alkavat rakentua. Mitä tulee näiden teemojen valikoitumiseen, taustalla kuiskivat eittämättä kokemukset jostakin lapsuudesta. Ainakin omalla kohdallamme kävi juuri näin. Muistan kierrelleeni erinäisinä kesinä vanhempieni kanssa Suomen kirkkoja. Niinpä suureksi kantavaksi teemaksi matkallemme muodostuivat kuin itsestään kirkot ja katedraalit, temppelit ja basilikat. Matkamme alkuvaiheissa kuljimme Lutherin jalanjäljissä Wittenbergissä ja hieman myöhemmin Leipzigin Tuomaskirkossa saatoimme aistia Johann Sebastian Bachin nerokkaan fuugan hiljaiset jälkikäiut vuosisatojen takaa. Luterilaisen perinteen jäätyä toviksi taakse seisahduimme Salzburgiin, jonka kaduilla vallitsi edelleen se sama hilpeä iloisuus ja elämänmeno, jonka sykkeestä uskomme Mozartin aikanaan ammentaneen aineksia kepeisiin menuetteihinsa. Salzburgista alkaen roomalaiskatolinen perinne sai yhä näkyvämpiä muotoja. Kirkot olivat massiivisia ja koristeellisia monumentteja, jotka hallitsivat pelkällä jyhkeällä olemuksellaan kylien ja kaupunkien siluettia. Näiden elämysten myötä muuttui myös matkasuunnitelmamme. Alun perin tarkoitus oli vain ”pyyhkäistä” Pohjois-Italiaa Venetsian, Firenzen ja Pisan verran, mutta katedraalien vaikuttavuus synnytti ajatuksen, josta oli vaikea päästä irti: kun olemme näin pitkällä, miksemme ajaisi samalla Vatikaaniin saakka? Hämärähetki Bad Gasteinin kylässä Itävallassa koko päivän kestäneen hikisen alppivaelluksen jälkeen antoi meille terveellisen muistutuksen, että se kaikkein komein katedraali ei ehkä sittenkään ole ihmisen rakentama. Mikä ihmisen rakennelmista vetäisi vertoja vielä osin lumen peittämille huipuille, jotka kohosivat jumalallisina ja majesteettisina kilometrien utuiseen korkeuteen?

Vaikka Pisassa on sinänsä kovin vähän nähtävää, se kuuluisa torni on todellakin nimensä veroinen: kalteva, kiero – ja huimaava. Viimeksi mainittua se on etenkin allekirjoittaneen kaltaisille henkilöille, jotka kärsivät lievästä tasapainohäiriöstä eli kotoisammin sanottuna korkean paikan kammosta. Aluksi kuljetaan spiraalin muotoista, vuoroin loivenevaa ja vuoroin jyrkkenevää käytävää petollisen liukkaiksi kuluneilla marmorirappusilla, lopulta päädytään avoimelle ja tuuliselle tornin huipulle – ja kun sitten yhtäkkiä kävelypinnat alkavat kallistella villisti puoleen ja toiseen, siinä on naurussa pitelemistä. Kalteva torni on hauska rakennelma: vaimo vertasi sitä osuvasti Linnanmäen Vekkulitaloon. Jos Pisassa ei juuri muuta 'tajunnanräjäyttäjää' olekaan, hauska 'sirkus' siellä sentään on tuossa tornikummaisessa ja sitä ympäröivällä aukiolla. Klovneina esiintyvät "Rolex, Armani, Louis Vuitton"- huutoja päästelevät tummaihoiset kaupustelijat, jotka pujahtavat kärppinä piiloon kun näkevät *carabinieri*- tekstillä varustetun auton ilmestyvän paikalle.

Mitä uutta enää voisi sanoa Roomasta, ikuisesta kaupungista, jonka jokainen katukivi henkii tuhansien vuosien historiaa? Kovin vähän jää jäljelle riittävän yleviä sanoja. Äänettöminä vaeltelimme kuumuutta hohkaavan muinaisen kaupungin kivisiä katuja, hengitimme samoja ilmamolekyylejä, joita ovat aikoinaan hengittäneet niin keisari Augustus, Leonardo da Vinci kuin Michelangelokin. Äänettöminä painoimme päämme rukoukseen ja teimme ristinmerkin turistimassojen hälyn kadotessa Pyhän Pietarin basilikan (tunnetaan paremmin nimellä Pietarinkirkko) loppumattomiin holveihin. Äänettöminä astelimme Forum Romanumilla, torilla, jolla käyskentelivät aikoinaan niin keisarit kuin köyhätkin, nuo ihmispoloiset, joiden toivottomuudesta tämän päivän surkeimmissakin slummeissa saadaan vain kalpea aavistus. Kuivan ruohon peittämän ja ränsistyneen torin kulmilla saattoi vielä melkein kuulla hallitusmiesten retorisesti oikeaoppisen perustelun loppumattomille sodille ja Colosseumin kätköissä tapahtuville karmiville ja raakalaismaisille julmuuksille. Rooma on loistoa, Rooma on kauneutta. Se on kuumuutta, likaa ja pakokaasun hajua. Se on ajaton, silti moderni eurooppalainen metropoli. Länsimaisen kulttuurimme alku ja vaikutinlähde. Ja näin jotkut viisaat väittävät – jos Colosseum romahtaa, se on myös sivistyksen loppu.

Jokainen vähänkin enemmän karavaanaillut tietää, että pitkillä matkoilla on jokseenkin mahdoton täysin välttyä kummelluksilta ja toisinaan ikäviltäkin yllätyksiltä. Meille yllä mainittuja sattui loppujen lopuksi varsin vähän. Kyseisen johtopäätöksen voinee tehdä, sillä olemmehan edelleen hengissä ja oletettavasti kutakuinkin terveinäkin. Italian liikennettä on parjattu paljon ja joskus kehuttukin. Totta on, että kaistat ovat kapeita ja autojakin on silminnähden enemmän kuin kotoisilla moottoriteillämme. Ainoa haaverimme Italiassa sattui, kun Rooman valtakunnan tietullit sekoittivat kuljettajana toimineen allekirjoittaneen ajolinjoja sen verran, että jouduin peruuttamaan ajauduttuani kaistalle, jolla moottoritiemaksun suorittaminen luottokortilla ei ollut mahdollista. Siinä taisi yllättävän pitkälle ulottuva takaboksin teline vähän kopsahtaa perässä ajaneen, pahaa aavistamattoman vuokra-Lancian etupuskuriin. Kokonaisvahingot rajoittuivat kuitenkin neljän ja puolen euron arvoiseen takalampun umpioon. Nizzan hornankattilassa kahden rouvashenkilön ohjastaman auton pelkääjän puoleinen taustapeili puolestaan kurmootti vähän Fordin kuskin puoleista taustapeiliä. Seurauksena oli, että liikennevaloissa käydyn kiivaanlaisen sanaharkan – jonka kieli oli luultavasti *frenghish* tai jotain sinne päin – jälkeen syyllisyytensä silminnähden myöntäneen rouvan auto jatkoi matkaansa toisen rouvan kannatella käsi ojossa rusementunutta peiliä kuin kuivahtanutta viinirypälettä tertussaan. Tahtomattakin siinä tuli ajatelleeksi autolehtien

toteutumattomia lupauksia itse itseään ohjaavista autoista. Pikku haavereilta tuskin välttyttäisiin, vaikka ohjaket ottaisi kaikkivoipa Tekniikka. Mutta toisaalta, silloin matkustajilla olisi paremmin aikaa kannatella mainitun rouvashenkilön tavoin autonsa kolhuista kärsineitä ulokkeita.

Kuuntelevana ja keskustelevana avioparina olimme matkan aikana vaimon kanssa luonnollisestikin lähes kaikesta samaa mieltä, muun muassa siitä, että kesälomaan kuuluu tietty spontaanisuus. No, pieniä ”kulttuurierojakin” toki löytyy. Kun yllättävät päähänpistot – kuten poikkeaminen Roomaan – saivat minussa toisinaan vallan, vaimo uskoi suunnitelmallisuuteen. Kun tuli puhetta paluumatkasta, johon liittyi oleellisena osana käynti Kölnissä, tulin tokaisseeksi, että ”olisihan se Pariisikin siinä matkan varrella”. Saatan vieläkin nähdä sieluni silmillä vaimon epäuskoisen ’ei-kai-taas’- ilmeen. Hän kun ei erityisemmin rakasta miljoonakaupunkeja karavaanimatkan kohteina. Ymmärrän toisaalta, että minun mielikuvituksellani matkan varrelle saisi kovin helposti myös Istanbulin, Ateenan, Madridin ja Lissabonin, joten ehdotin ’varmaa’ sopuratkaisua, eksoottisuudessaan vertaistaan hakevaa Luxemburgia. Näin matkakumppanini kasvojen kirkastuvan. ”Sehän on hieno idea”, hän huudahti ja jatkoi: ”Sinne ei tulisi muuten kovin usein mentyä”. Eikä aikaakaan, kun myös Amsterdam ja natsiajan kauhuista muistuttava Anne Frankin museo aseteltiin suurten unelmien suunnittelupöydälle muhimaan.

Amsterdam, Bremen, Hampuri, Odense, Helsingborg, Tukholma...Istun laivan aurinkokannella matkalla Tukholmasta Turkuun jossakin saaristossa. Päivä on pilvipoutainen. Aurinko häämöttää vaaleana kiekkona pilviverhon takaa. Vaimo lukee iänikuisia dekkareitaan. Suljen silmäni ja torkahdan hetkeksi. Näen laajan ja avaran laakson, karun ja hiekkaisen. Kaukana häämöttää pikkuriikkisenä kaupunki, jonne johtaa käsittämättömän pitkä ja suora tie. Tie kulkee suuren, punaiseksi maalatun rakennelman alitse. Rakennelma on huikkeen korkea, ainakin kilometrin. Ensin luulen sitä jonkinlaiseksi nosturiksi, mutta sitten se alkaa näyttää minusta erehdyttävästi portilta, jonka toisella puolella siintää meidän Eurooppamme kylineen ja kaupunkeineen, vuorineen ja laaksoineen. Kaiken yllä leijuu kevyt usva. Sitä, mikä vielä eilen oli selkeää ja kirkasta, katselen tänään jo ikään kuin verhon takaa. Sillä koettu on muuttumassa muistoiksi. Kaikella on määräaikaansa, niin karavaanimatkoillakin. Tulen ajatelleeksi, miten tämänkin autolautta aikanaan myydään ensin Välimerelle ja sitten ehkä Intiaan romutettavaksi. Käytännössä se taitaa tapahtua niin, että laiva ajetaan täyttä höyryä hiekkarannalle, minkä jälkeen sadat miehet ryntäävät työkalut käsissään poloisen vanhuksen kimppuun kuin muurahaiset. Mutta se onkin jo toinen tarina.

Teksti: Kari Alanne (SFC 112284)

Kuvat: Kari ja Merja Alanne

Perustuu 19.6.-14.7.2008 tehdyn matkan päiväkirjamerkintöihin.

Tie Eurooppaan – Juutinrauman silta iltavalaistuksessa.

Muisto DDR:stä.

Lutherin jalanjäljissä – katunäkymää Wittenbergistä.

Johann Sebastian Bachin hauta Leipzigin Tuomaskirkossa.

Bled, Slovenia.

Gondolijelulla Venetsiassa.

Forum Romanum.

Pietarinkirkko Roomassa.

Monacon loistoa.

Tunnelmakuva Ranskan Alpeilta.

H.C. Andersenin talo Odensessa Tanskassa.